

राज्ञाकुरा

हास्त्रो कुरा

खोलामा विषादि रोक

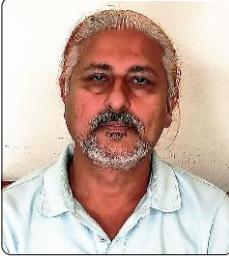
मकवानपुरगढीको सामरी खोलामा माछा मार्न विष प्रयोग गरिएको घटना नौलो होइन। मकवानपुरको मनहरी, लोथर, राती, सामरी, सिमात, बैक्या, कलीखोला, गोराडी खोलामा वर्षेदेखि विषादि हालेर माछा मार्ने गरिएको छ। कुनै समय जिल्ला विकास समितिले माछाको टेप्टर लगाउने गरेको थियो। त्यो समयमा पनि खोलामा विषादि हाल्ने, करेन्ट लगाउने, विषेटोक पदार्थ पडकाउने गरेकै हो। यो क्रम अहिले पनि रोकिएको छैन। स्थानीय सरकारले जलचर संरक्षणको कुरा बुझेको छैन वा बुझ पचाएर बसेको हो? जलचर संरक्षण नगर्ने हो भने भावि दिनमा ठूलो संकट निर्मित सक्छ भन्ने कुरा कस्ते बुझाइदिने? विषादिको प्रयोगले माछासँग खोलामा रहेका जलजन्य जीवहरू सबै नष्ट भएका छन्। नेपालको प्रचलित कानूनले नदीमा विषादि प्रयोग गर्ने प्रतिबन्ध लगाएको स्थानीय प्रश्नासनसँगको मिलेमतोमा माछा मार्नले विषादि प्रयोग गरिरहेका छन्।

मकवानपुरको प्रमुख नदीमध्येको एक सामरी खोलामा ठूलो मात्रामा विषादि प्रयोग हुँदा माछा, भ्यागुता तथा अन्य जलचर नष्ट भएका छन्। केहीदिन अधि करिब ३० जनाको संख्यामा आएको समूहले राति तै विष हालेर रातभर माछा मारेको र विहानीपछि करिब ३० बोरा माछा लिएर गएको स्थानीयले बताएका छन्। विषादि प्रयोग गर्ने समूहको पहिचान हुन सकेको छैन। खोला नजिकै धाइडवजारमा प्रहरीचौकी छ। तर, खोलामा पटकपटक विषादिको प्रयोग हुँदा समेत प्रहरी बेखबर जस्तै देखिएको छ। माछा खान पाउने भएपछि प्रहरीकै मिलेमतोमा खोलामा विषादिको प्रयोग भएको स्थानीयको गुनासो छ। नदीमा कुन विषादि हालिएको हो भन्ने सम्बन्धी तथ्यहरू खुलन सकेको छैन। माछा तस्करले मानवस्वास्थ्यका लागि हानिकारक विषको प्रयोग गरेर ठूलो परिमाणमा माछा मारेर लगेकोले स्थानीयले बताएका छन्। विषादि हालेर मारिएको माछा हेटौडा तथा काठमाडौंमा बिक्रीका लागि लैजान सक्ने भएकोले तत्कालै प्रशासनले आवश्यक छानवीन गरी कारबाहीको प्रक्रिया अगाडि बढाउनुपर्ने स्थानीयको माग छ। झट्ट हेर्दा खोलामा विषादि प्रयोग गरेर माछा मार्ने काम सामान्य लाग्न सक्छ तर, यसको दीर्घकालीन असर जनस्वास्थ्यमेहि जैविक विविधतासम्म पर्छ। खोलाको रैथाने जातका माछा उपभोग गर्नेले हेनेवितकै माछा चिन्दून् र पोखरीमा पालिएका माछा भन्दा धैरै रकम तिरेर खोलाको रैथाने माछा खरिद गर्ने गरेका छन् उपभोक्ताले। विषादि हालेर मारिएको माछा उपभोग गर्दा उनीहरूको स्वास्थ्यमा नाराम्भ प्रभाव पर्न सक्छ।

पैसा तिरेर पनि विषादि उपभोग गर्न बाय्य भएको उपभोक्ताको बारेमा कस्ते आवाज उठाउने? अर्कोतर्फ हाम्रा नदीनालामा रहेको रैथाने जातका माछा लोप भएपछि त्यसको प्रभाव कस्तो पर्छ? पछिल्लो चार दसक्यता राती खोलाबाट १६८ प्रकारका रैथाने माछा लोप भइसकेको एक अध्ययनले देखाएको छ। उपभोक्तालाई लोकल माछा मन पर्ने, माछा मार्नेलाई विषादि हालेर वा बिषों गराएर माछा मार्न थोरै समयमा धैरै माछा मार्न सक्ने भएको विषादिको प्रयोग गर्ने भएको विषादिको प्रयोग गर्ने भएको विषादिको प्रयोग स्थानीय प्रश्नासनसँगको मिलेमतोमा माछा मार्नेले विषादि प्रयोग गरिरहेका छन्। जिल्ला विषादि हालेर मारिएको माछा उपभोग गर्दा उनीहरूको स्वास्थ्यमा नाराम्भ प्रभाव पर्न सक्छ।

पैसा तिरेर पनि विषादि उपभोग गर्न बाय्य भएको उपभोक्ताको बारेमा कस्ते आवाज उठाउने? अर्कोतर्फ हाम्रा नदीनालामा रहेको रैथाने जातका माछा लोप भएपछि त्यसको प्रभाव कस्तो पर्छ? पछिल्लो चार दसक्यता राती खोलाबाट १६८ प्रकारका रैथाने माछा लोप भइसकेको एक अध्ययनले देखाएको छ। उपभोक्तालाई लोकल माछा मन पर्ने, माछा मार्नेलाई विषादि हालेर वा बिषों गराएर माछा मार्न थोरै समयमा धैरै माछा मार्न सक्ने भएको विषादिको प्रयोग गर्ने भएको विषादिको प्रयोग गर्ने भएको विषादिको प्रयोग स्थानीय प्रश्नासनसँगको मिलेमतोमा माछा मार्नेले विषादि प्रयोग गरिरहेका छन्। जिल्ला विषादि हालेर मारिएको माछा उपभोग गर्दा उनीहरूको स्वास्थ्यमा नाराम्भ प्रभाव पर्न सक्छ।

विश्वसामु गरिएका सरकारी प्रतिबद्धता र सडक दुर्घटनाको अवस्था

डा. बिश्नुप्रकाश ओली

आगामी जनवरी १८ देखि २० सम्म मोरकोमा चौथो विश्व सडक सुखा मन्त्रीस्तरीय सम्मेलन हुँदै छ। तीन दिन चल्ने उक्त सम्मेलनमा एक सय ९३ देशका दुई सय ६० वर्ता रहने तय गरिएको छ। सम्मेलन स्थलमा दुई हजार पाँच सय सहभागीका लागि बस्ते कुसीको व्यवस्था गरिएको छ। यसअधिको सम्मेलन सन् २०२० को जनवरी १९, २० मा स्टक्होममा भएको थियो। त्यस सम्मेलनमा नेपालका मन्त्रीको पनि सहभागिता थियो। उक्त सम्मेलनमा विश्व सडक सुखा दशक (२०२१-२०३०) लागु गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरियो। उक्त प्रतिबद्धता अनुरूप कार्ययोजना पनि तय गरिएको थियो।

कार्य व्यायोजना सन् २०३० तिर विश्वमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै। उसे बेला विश्व स्थान्य संगठन लाग्ने मृत्यु तथा आंशिक हुने दरमा पनि ५० प्रतिशतले कमी लाग्ने गरिएको थियो। त्यसमा नेपालले पनि ५० प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दै। यसपालि पनि पक्के प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दै। त्यसमा नेपालले पनि ५० प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दै। यसपालि पनि विश्वमा मन्त्रीस्तरीय सम्मेलन सम्मेलनमा तार्की ज्ञान सडक दुर्घटनाबाट जान गर्दै।

सन् २०१० को संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासामाजिक अधिकारीहरूले राष्ट्रसंघीय सम्मेलनमा विश्वमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै। उसे बेला विश्व स्थान्य संगठन लाग्ने मृत्यु तथा आंशिक हुने दरमा पनि ५० प्रतिबद्धता व्यक्त गरिएको थियो। त्यसमा नेपालले पनि ५० प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दै।

उक्त विश्वमा सम्मेलनमा तार्की ज्ञान सडक दुर्घटनाको कारण जान गर्दै। यसपालि पनि विश्वमा सडक कारण जान गर्दै। यसपालि पनि विश्वमा सडक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

सरकारले २०७३ सालमा सडक सुखा दशक कारण जान गर्दै।

